

Péntekné Simon Edina

Konyhai textíliák – felfektetés, terítés, szabás

A követelménymodul megnevezése:
Lakástextíliák készítése

A követelménymodul száma: 1325-06 A tartalomlelem azonosító száma és célcsoportja: SzT-004-30

ASZTALNEMŰ, TERÍTŐ KÉSZÍTÉSE

Hangulatok...pillanatok...ízek...illatok...

Milyen gondolatok, emlékek jutnak eszébe e szavak hallatán? Egy családi ünnep? Egy vidám baráti összejövetel? Közös otthonukban eltöltött első vacsora? Vagy netán egy gyerekkori karácsony a nagymamánál? Ugye milyen fontos szerepet töltenek be életünkben ezek a társas pillanatok? Az együttlét, a beszélgetések, az ünnepek... Ahhoz hogy e kiemelt pillanatok hangulata tökéletes legyen, fontos gondolni a részletekre is. A szépen terített asztal, a gyertyafény varázsa, a dekoráció különlegessége, az asztalra kerülő étel ínycsiklandozó illata mind örök életre felejthetlenné teszik az alkalmat. Akinek fontos, hogy vendégeit, családtagjait különlegesen terített asztalnál fogadja, a terítő és a terítékek színvonala fejezi ki a vendégszeretet, megbecsülést.

ESETFELVETÉS–MUNKAHELYZET

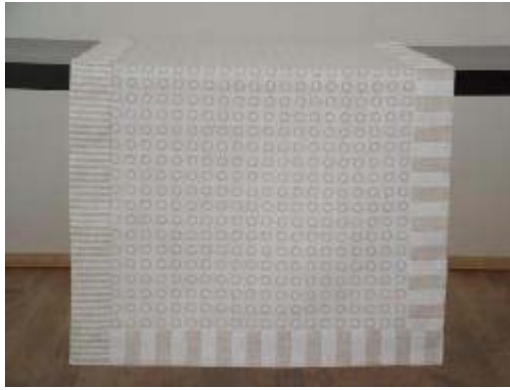
Az osztályát arra kéri fel, hogy az iskolai étterembe hangulatos, fiatalok ízlésének megfelelő és oda illő asztalterítőket varrjanak valamennyi asztalra.

SZAKMAI INFORMÁCIÓTARTALOM

Az asztalnemű nemcsak a konyhában történő tevékenységekhez nyújt praktikus és hangulatot, teremtő szolgálatot.

Sokféle fajtája van forgalomban:

- Abroszok
- Asztalközép
- Szalvéták
- Hangedlik
- Futó terítők

1. ábra. Asztali futó terítő

2. ábra. Asztali szalvéta

Legpraktikusabb alapanyaga a damaszt.

Tulajdonságai:

- Szép fénye van, melyet mosás után sem veszít el
- A műszálatartalma miatt jól bírja a mosást
- Hosszú élettartalmú
- Kevésbé gyűrődik, könnyen vasalható
- Alak és mérettartó (MSZ szabvány szerint)
- Színtartóssága magas fokozatú
- Peroxidos fehérítéssel fehéríthetőek

Ilyen kereskedelmi forgalomban lévő konyhai textil a DAMASZT, mely önmagában, a szövés által kockás, rácsos, jacquard mintás szövet.

Teflondamasztból is készülnek asztalneműk, ezek a teflonbevonatú, folyadéktaszító asztaldamasztkok. Az elemi poliészter szálakat teflonbevonattal látják el, ezáltal a friss folt, illetve a folyadék golyószerűen összeáll és az asztalterítőről nedves törlőkendővel egyszerűen eltávolítható. Minta szerint megkülönböztetünk Mara (négyzettrácsos) és DuPont (modern mintás) damaszt alapanyagokat. Ez a termék többszöri mosás után is megtartja eredeti folt és folyadéktaszító tulajdonságát. Vasalással ez a szennytaszító képesség meghosszabbítható. Anyagösszetétele 100% poliészter és 40 °C-on mosható.

Abroszok méretei, formája szabvány alapján:

- 100x140 cm
- 120x120 cm
- 140x180 cm
- 140x220 cm

Egyedi méretek is készíthetők, az asztal méreteinek meghatározása mellett.

3. ábra. Téglalap formájú kockás mintás asztalterítő

Az abroszok méretét és formáját természetesen az asztal határozza meg, mely lehet téglalap, négyzet, kör vagy ovális formájú.

4. ábra. Kör alakú abrosz négyzet alakú asztalközéppel

A damaszt mellett a szatén, organza anyagok is használatosak különböző rendezvényekre, esküvőkre, ünnepi alkalmakra. Ezekből készülnek az asztalszoknyák és diszítésük is.

5. ábra. Asztalszoknya

A ruhaszalvéta mérete: 40x40 cm

Asztalközép méretei: 70x70 cm vagy 80x80 cm

Szélek eldolgozási módjai:

- Simán sarkosan szegett
- Ferdepánttal szegett
- Szegélyes
- Hímzett

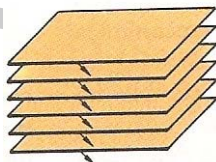

6. ábra. Széles rátett szegélyes asztalterítő

Az oktatóval és az étterem vezetővel konzultálva, a széles rátett szegélyes asztalterítő pasztellszínekkel és mintás szegéllyel nyerte el mindenki tetszését.

A megrendelés teljesítésének lépései:

1. Az étteremben található asztalok méretezése: 25db 100x100 cm négyzet alakú asztalokra, 140x140 cm abroszok mutatnak jól, hogy picit lelógjon a felületről, de túlságosan ne legyen hosszú sem, mert beleakadhatnak, balesetveszélyes.
2. A szükséges alapanyagok mennyiségének kiszámítása:
  - Egyszínű alapanyag: 145cm széles anyagból kell $25 \times 143 \text{cm} = 3575 \text{cm} = 35 \text{m} 75 \text{cm} \sim 36 \text{m}$
  - A mintás anyagból: 145cm széles anyagból kell $25 \times 4 \times 10 \text{cm} = 1000 \text{cm} = 10 \text{m}$
3. Alapanyagok beszerzése a tanult információk alapján, jó minőségű strapabíró anyagok választása. Mintás és üni anyagok.
4. Alapanyagok minőségének vizsgálata szabás előtt: az anyag teljes szélességében anyaghibák, mintahibák keresése, jelölése.
5. A terítéklap hossz méretének jelölése: az abrosz méretének varrasszélességgel megnövelt értéke. (143cm)
6. Terítékrajz készítése a mintás szegély szabásához közvetlenül a legfelső terítéklapra
7. Terítés:
  - Terítési mód megválasztása: nyitott páratlan azonos irányú színnel lefelé, többlapos teríték

7. ábra. Terítési mód

- terítéshez használt eszközök kiválasztása alkalmazása (súlyok, csipeszek, rögzítőszínek, vonalzó, mérőszalag, kapcsoló gép)

8. ábra. Terítéshez használt rögzítő eszközök

9. ábra. Terítést segítő eszközök

- terítés folyamata: párban történik, nyitott, teljes szélességben színoldallal lefelé, a teríték alá papírt kell elhelyezni, a könnyebb a gépi szabás-, és a szennyeződések elkerülése érdekében

10. ábra. Nyitott terítési mód, papírtekerics

8. Szabás a megfelelő eszközökkel, géppel:

11. ábra. Szabászgépek, eszközök

9. Jelölés.

12. ábra. Címkézés fonákoldalon

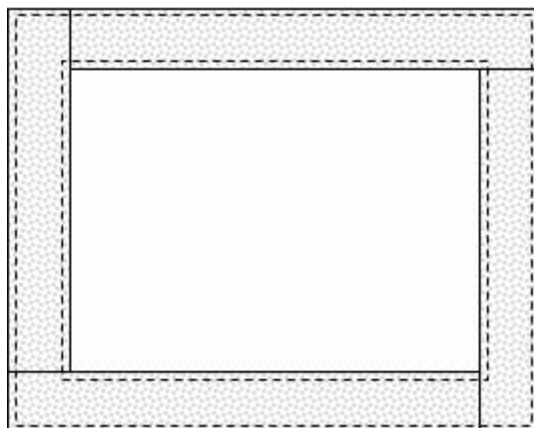
10. Szabványkötegelés előtt az alkatrészeket ellenőrzik, majd a továbbítás a varroda felé, szabványkosárban történik.

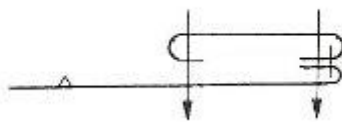
13. ábra. Szabvány kosár

A készítés menete:

14. ábra. Terítő látszati rajza

15. ábra. Terítő szélének metszeti rajza

Előkészítő műveletek:

- Szegélypántok egyik hosszanti szélének bevasalása
- Szegélypántok összevarrása 1,5 cm szélesen a sarkoknál, a belső szélénél a varrásszélességgel előbb el kell erősíteni a varratot

Összeállító műveletek:

- A lap fonákoldalára a szegélykeret színoldalát illesztve rögzítés után annak körbevarrása 1,5cm-esen
- Sarkok leigazítása, részvasalás
- Szegélykeret színoldalra fordítása, részvasalás
- Keret ideiglenes rögzítése (fércelés)

Befejező műveletek:

- Szegélykeret külső és belső szélének díszűzése 0,2cm szélesen
- Készre vasalás
- Alapanyag összetétel ragasztós címke és kezelési útmutató címke felhelyezése
- Csomagolás

TANULÁSIRÁNYÍTÓ

1. Tanulmányozza Estu Klára, Molnárné Simon Éva, Zsédenyi Lászlóné Ruhaipari technológia című tankönyvének 3.1. A terítés című fejezetét! 134–149. oldal

Válasszák ki a terítő alapanyagának terítéséhez megfelelő terítési módot és eszközöket!

2. Tanulmányozza Estu Klára, Molnárné Simon Éva, Zsédenyi Lászlóné Ruhaipari technológia című tankönyvének 3.3. Szabás fejezetét! 153–183. oldal

Nézzék meg a tanműhelyben található szabásgépek működését!

3. Tanulmányozza Estu Klára, Molnárné Simon Éva, Zsédenyi Lászlóné Ruhaipari technológia című tankönyvének 1.4.3. Szegések fejezetét! 49–50. oldal

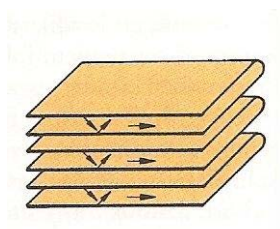
4. Készítsen terítékrajzot a szegélypántok szabásához a legfelső terítéklapra a megfelelő eszközökkel!

5. Beszéljék meg az oktató irányításával, milyen hibák adódhatnak a készítés folyamán, mire kell ügyelniük a minőségi termék biztosítása érdekében.

ÖNELLENŐRZŐ FELADATOK

1. feladat

Határozza meg milyen terítési módot, lát az ábrán, és milyen hibák adódhatnak, ha ezt a terítési módot alkalmazza a abrosz lapjainak terítéséhez!

16. ábra. Terítési mód

---

2. feladat

Válassza ki a 11. ábrából, melyik szabásgépet, használná a szegélypántok szabásához, és miért?

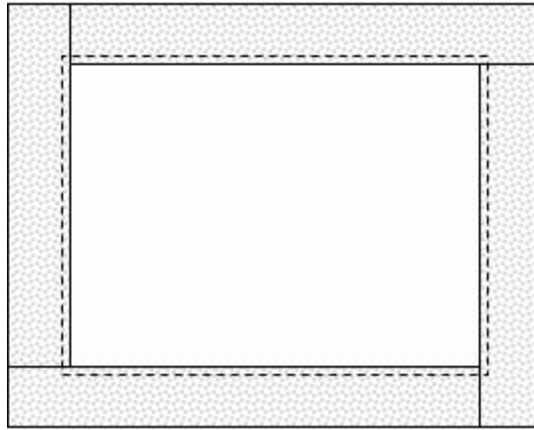

---

3. feladat

Rajzolja le a látszati rajz alapján a metszeti rajzot!

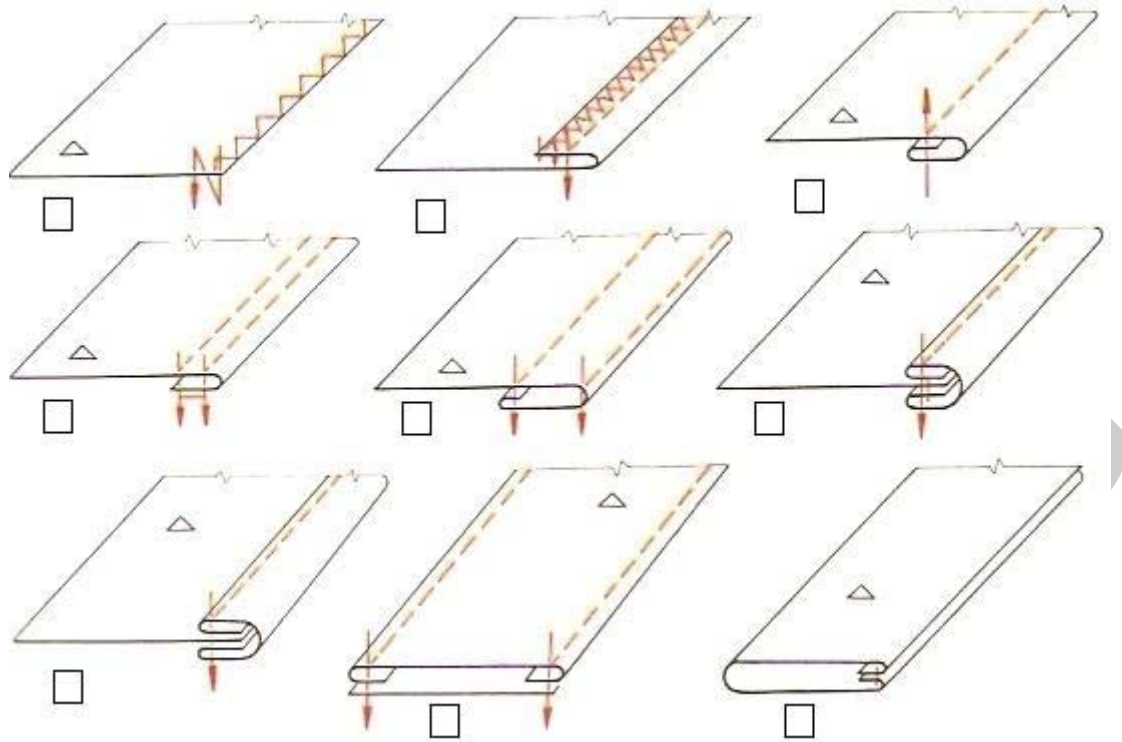

17. ábra. Terítő látszati rajza

4. feladat

Az alábbi szegési módok közül melyiket választaná az ovális terítő szegéséhez!

X-szel jelölje a megfelelőt az alatta lévő négyzetbe!

18. ábra. Szegési módok

5. feladat

Készítse el az abroszt a minőségi követelmények figyelembe vételével!

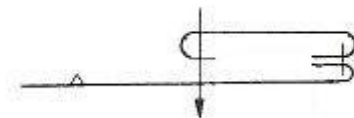
MEGOLDÁSOK**1. feladat**

Csukott terítési mód:

- Félbehajtott anyagnál nehezen vehetők észre az anyaghibák
- Pontatlan félbehajtásnál az egyenes szélek torzulhatnak

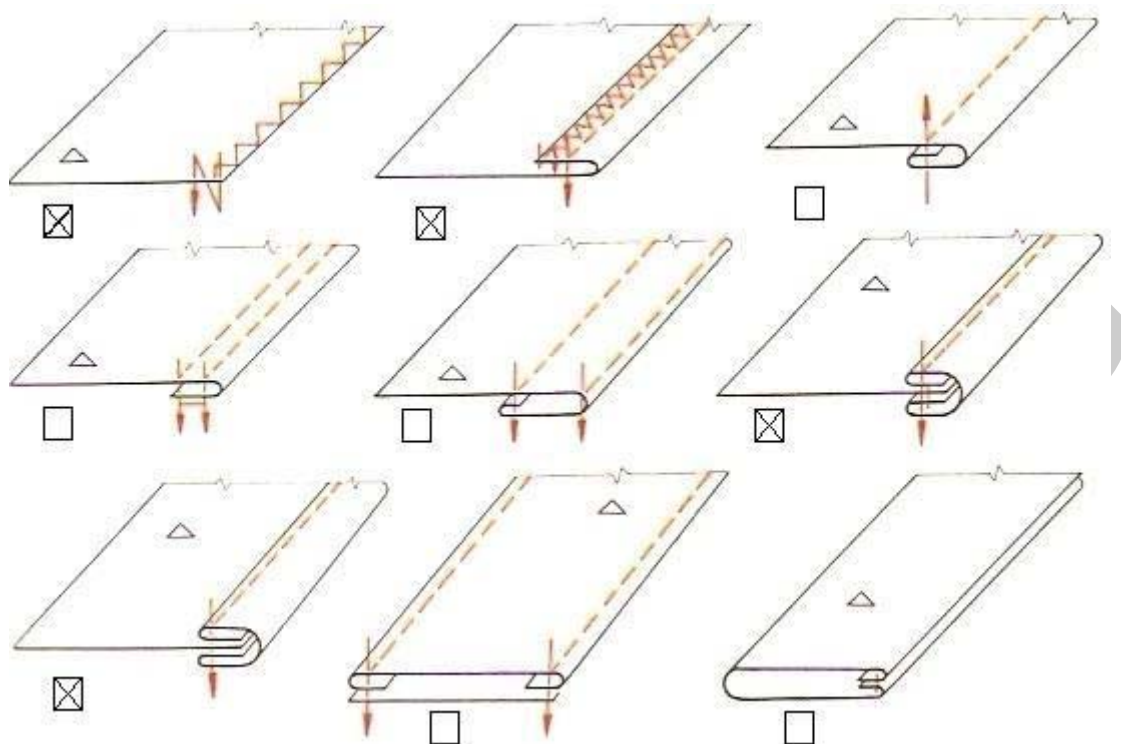
2. feladat

A kardkéses szabásgépet a teríték darabolására, a szalagkésest pedig kivágásra, mert a szegélypántoknak, méretpontosnak kell lennie.

3. feladat

19. ábra. Metszeti rajz megoldás

4. feladat

20. ábra. Szegési mód kiválasztása

5. feladat

A termék elkészítése akkor megfelelő, ha a minőségi követelmények betartása mellett, önállóan a tanult ismeretek alkalmazásával készült.

KONYHAI TEXTÍLIÁK, SZÉKPÁRNA KÉSZÍTÉSE

Hogy még otthonosabbá tegyük konyhánkat, különböző dekorációs ötletekkel tehetjük szebbé, hangulatosabbá a légkört. Egyfajta textíliából valamennyi konyhában használatos termék, dekoráció készülhet.

Székpárna, abrosz, ablakdekoráció, evőeszköztartó stb.

21. ábra. Konyhai szett, garnitúra

ESETFELVETÉS–MUNKAHELYZET

Az iskolai étteremben lévő fából készült egyszerű székek nagyon kényelmetlen a diákok számára. Ezért arra kérik a tanműhelyt, hogy készítsenek az abroszhoz illő anyagból és a szék formájával, stílusával harmonizáló székpárnákat.

Készítse el és mutassa be a mintadarabot!

SZAKMAI INFORMÁCIÓ TARTALOM

A székpárnák formáját elsősorban a szék határozza meg, de ízlés szerint variálható.

Készülhet hosszú, széles vagy keskeny megkötőkkel, rakott vagy fodros oldalpaláttal.

22. ábra. Különböző székpárnák

Készülhet az ülőpárnához szabott háttámlás székpárna is, mely kényelmes, puha tartást ad a hátnak is.

23. ábra. Háttámlás székpárna

Készülhet olyan székpárna, amely nem olyan mutatós, inkább a kényelmet biztosítja, ilyen az ábrán látható székpárna, mely többféle rögzítési technológiával készülhet. Szalagokkal, masnikkal, gumival lehet őket általában a székhez rögzíteni. A párna formája mindig a szék ülő felületének formájához igazodjon.

24. ábra. Egyszerű székpárna

A székpárnát elsősorban egybeszabott habszivaccsal merevítik, és teszik puhává, hiszen az elsődleges célja, hogy a kemény ülőfelületet kényelmessé tegye.

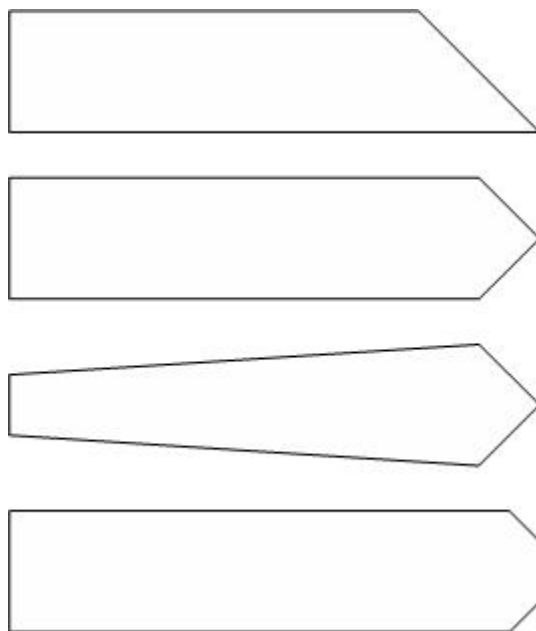
Klasszikus ülőpárna készítése, szalagokkal:

25. ábra. Klasszikus székpárna

A szalagok végeinek formája változatos lehet:

- Lehet ék alakú, mint a választott székpárna elkészítésénél
- Szimmetrikusan csúcsban végződő
- Lekerekített
- A csúcs felé szélesedő vagy keskenyedő
- Egyenes
- Sokszögű

26. ábra. Lehetséges szalagvég formák

Külalak: a szék ülőfelületének formáját követő, a háttámla tartójához szalaggal rögzített habzivaccsal merevített székpárna.

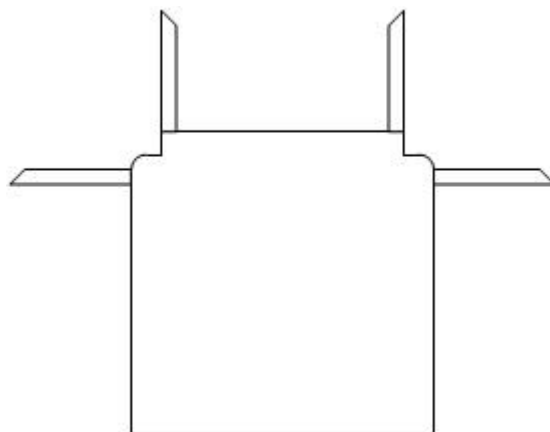
Mintadarab készítésének menete:

1. Először el kell készíteni az ülőfelület alaprajzát, szabásmintáját, le kell mérni a székeket! Papír ráhelyezésével átmásolható a felület formája.

27. ábra. Szék és ülőfelület felmérése

2. Szabásminta készítése 1, 5cm varrásszélességgel

28. ábra. Ülőpárna látszati rajza

3. Szükséges alkatrészek:

Alapanyagból:

- 2db párnalap
- 4db szalag

Habszivacsból: 1 db varrásszélesség nélküli párnalap szabásminta

Alapanyag összetétel és kezelési útmutató címke

Varrócérna

4. Terítés: a megvizsgált félbehajtott alapanyag, csukottan a szabásasztalra való terítése, kisimított állapotban, a szövött szélek pontos passzításával és csipeszek, nehezekek rögzítésével.

Szabásminták felhelyezése száliránynak megfelelően, gazdaságos anyagkihasználással, törekedve a legkevesebb belső hulladék keletkezésére. Szabásminta rögzítése vagy gombostűvel vagy, súlyokkal történhet. Körülrajzolása szabászkrétával.

5. Szabás folyamata történhet kézi szabász ollóval, vagy ha rendelkezésre áll elektromos kézi olló, balesetmentesen használva és működtetve.

A habshivacs szabása szalagkéses szabásgéppel ajánlott, csipesszel, való rögzítéssel.

6. A fonákoldalak jelölése történhet krétával vagy címkéző készülékkel (metozo).

7. Szabvány ellenőrzése, csomagolása, továbbítás a készítés üzemterület felé.

A készítés menete:

Előkészítő műveletek:

- Pántok összevarrása 1 cm-esen, varrásszélesség leigazítása, kifordítás, megvasalás

KONYHAI TEXTÍLIÁK–FELFEKTETÉS, TERÍTÉS, SZABÁS

- Párban a szalagok szimmetriájának ellenőrzése
- Az egyik párnalap színoldalára a 28. ábra. szerint szalagok felvarrása a megfelelő helyekre és helyzetben (csúcok az ábra szerint helyezkedjenek el)

Összeállító műveletek:

- A másik párnalapot ezután erre ráfektetve, tehát színt-színnel szembehelyezve összevarrása 1,5cm-esen, a hátsó rövidebb egyenes oldal közepén forgatási nyílás kihagyásával
- Varrásszélesség leigazítása, ívek formázása
- Kifordítás, megvasalás
- Habszivacs behelyezése
- Ellenőrzés: passzol-e a habszivacs, nem túl feszes, vagy bő a huzat a szivacs méretéhez

Befejező műveletek:

- Forgatási nyílás bevarrása pontöltéssel
- Készre vasalás
- Ellenőrzés
- Mintadarab bemutatása, elfogadtatása

TANULÁSIRÁNYÍTÓ

1. Gyűjtsön képeket különböző formájú székpárnákról!

2. Mérje fel a székek ülő felületének formáját, méretét! Rajzolja le, és méretezze be!

3. Készítse el a méretek alapján a párna szabásmintáját!

4. Szabja ki az alapanyagból készülő alkatrészeket, és nézze végig, ahogy oktatója a szalagkéses szabásgéppel kiszabja a habszivacs alkatrészt!

ÖNELLENŐRZŐ FELADATOK

1. feladat

Milyen alkatrészeket kell kiszabni, és milyen anyagokból a 29. ábrán látható székpárna elkészítéséhez!

29. ábra. Székpárna

---

2. feladat

Készítse el a 28. ábrán látható székpárna technológiai leírásához igazodva a szalag szabásmintáját, és méretezze is be!

3. feladat

Írja le, mit gondol, miért javasolt a habzivacsot szalagkéses szabásgéppel kiszabni!

4. feladat

Készítse el vidám mintás pamutvászonból a fent ismertetett módon készülő székpárnát, a megbeszélte minőségi követelmények figyelembe vételével, és írja le milyen hibák, adódtak a készítés folyamán!

MUNKANYAG

MEGOLDÁSOK

1. feladat

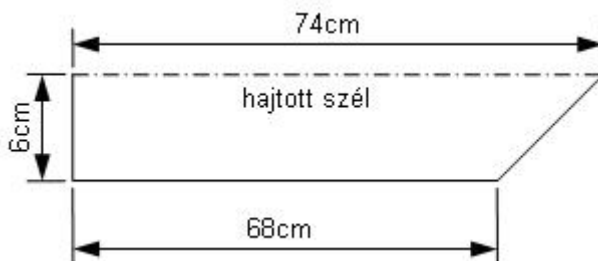
Szükséges alkatrészek:

Alapanyagból:

- 2db párnalap
- 4db szalag

Habszivacsból: 1 db varrásszélesség nélküli párnalap szabásminta

2. feladat

30. ábra. Szalag szabásmintája 1 cm varrásszélességgel

3. feladat

Mivel a habszivacs elég vastag, ezért a kézi szabászolló vagy a körkéses szabásgép alávágása miatt, célszerűbb szalagkéses szabásgép használata, mert az íveket szebben és pontosabban lehet kiszabni, a vágási élek is egyenletesebbek lesznek a szivacsnál.

4. feladat

A termék elkészítése akkor megfelelő, ha a minőségi követelmények betartása mellett, önállóan a tanult ismeretek alkalmazásával készült.

Jelentkező hibák:

- Pontatlan varrasszélesség miatt nem lesz megfelelő a székpárna formája
- Szalagok nem pontosan a helyükön lesznek, elcsúszhatnak
- Habszivacs túl nagy, ezért hullámos lesz az ülőfelület és az, kényelmetlen lehet
- Habszivacs túl kicsi, esztétikailag nem megfelelő

HÁZTARTÁSI TÖRLŐ KÉSZÍTÉSE

ESETFELVETÉS–MUNKAHELYZET

Egy étterem vezetője 200 db konyhai törlőruha készítésével bízta meg az iskolai tanműhelyt, melyet az Önök osztályának kell elkészíteni hozott anyag felhasználásával, a leggazdaságosabb anyagfelhasználással.

SZAKMAI INFORMÁCIÓ TARTALOM

A konyharuhák, törlők alapanyagával szemben elvárás, hogy nagyon jó nedvszívó képességgel rendelkezzenek, és minél tartósabbak legyenek. Ezért ezek a termékek len–pamut összetételűek általában, de léteznek 100 % pamut felhasználásával is. A len–pamut összetétel szakítószilárdsága 2–3 szorosa a pamut törlőkének.

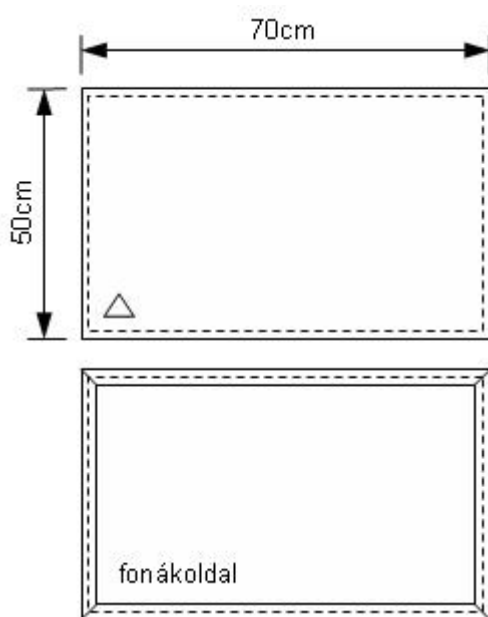
Mintázatuk nagyon változatos, otthonokba nagyon hangulatos motívumokkal díszített törlőkendők vannak forgalomban, mert tetszetősnek is kell lennie, de egy üzemi, vagy éttermi konyhára elsősorban a praktikusság a cél elsősorban.

31. ábra. Konyhai törlőruhák

32. ábra. Konyhai törölkendő készítése

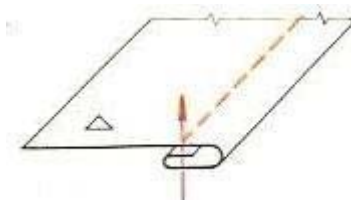
33. ábra. Konyhai törölkendő látszati rajza színoldal és fonákoldal felől

Mérete: 50x70 cm

Szabásminta mérete: 54x74cm

Varrásszélesség: minden oldalon 2x1 cm

Szegési mód:

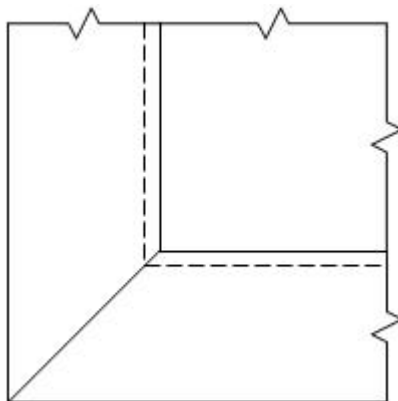

34. ábra. Konyhai törölkendő szegésének metszeti rajza

Készítés menete:

Kétszeresen 1 cm behajtásával mind a négy oldal körülszegése

A sarkok háromszögben való elhajtása, a foszlás megakadályozása érdekében.

35. ábra. Sarkok eldolgozása háromszög alakban

A törülőkendők készítése a szabástól a késztermék előállításáig:

- Terítékrajz készítés papírra
- Terítés
- Szabás a megfelelő szabásgéppel
- Jelölés
- Kötegelés
- Továbbítás
- Varrodai megmunkálás
- Csomagolás

TANULÁSIRÁNYÍTÓ

1. Tanulmányozza Estu Klára, Molnárné Simon Éva, Zsédenyi Lászlóné Ruhaiipari technológia című tankönyvének 2.3.6. A gyártáshoz szükséges szabásminták készítése című fejezetét! 105–108. oldal

2. Készítse el a törülőkendő rajzoló szabásmintáját nátron papírból!

ÖNELLENÖRZŐ FELADATOK

1. feladat

Számolja ki a 200 db törülőkendőhöz, hányszor kell felrajzolni a rajzolómintát egy terítékrajzba, és hány terítéklap szükséges valamennyi kiszabásához? (az alapanyag szélessége 150cm, a szabásasztal mérete 6mx2m). Indokolja meg!

2. feladat

Készítse el a terítékrajzot méretarányosan papírra, az anyagszélesség 150 cm!

3. feladat

A kardkéses szabásgéppel ki tudja-e szabni a terítéket, indokolja választát!

MEGOLDÁSOK

1. feladat

200 db törülőkendő

Szabásminta mérete: 54x74

Az alapanyag szélességéből a hosszanti oldal kétszer jön ki, mert $2 \times 74 \text{ cm} = 148$

Akkor kettő minta felhelyezésével a teríték hossz 54 cm

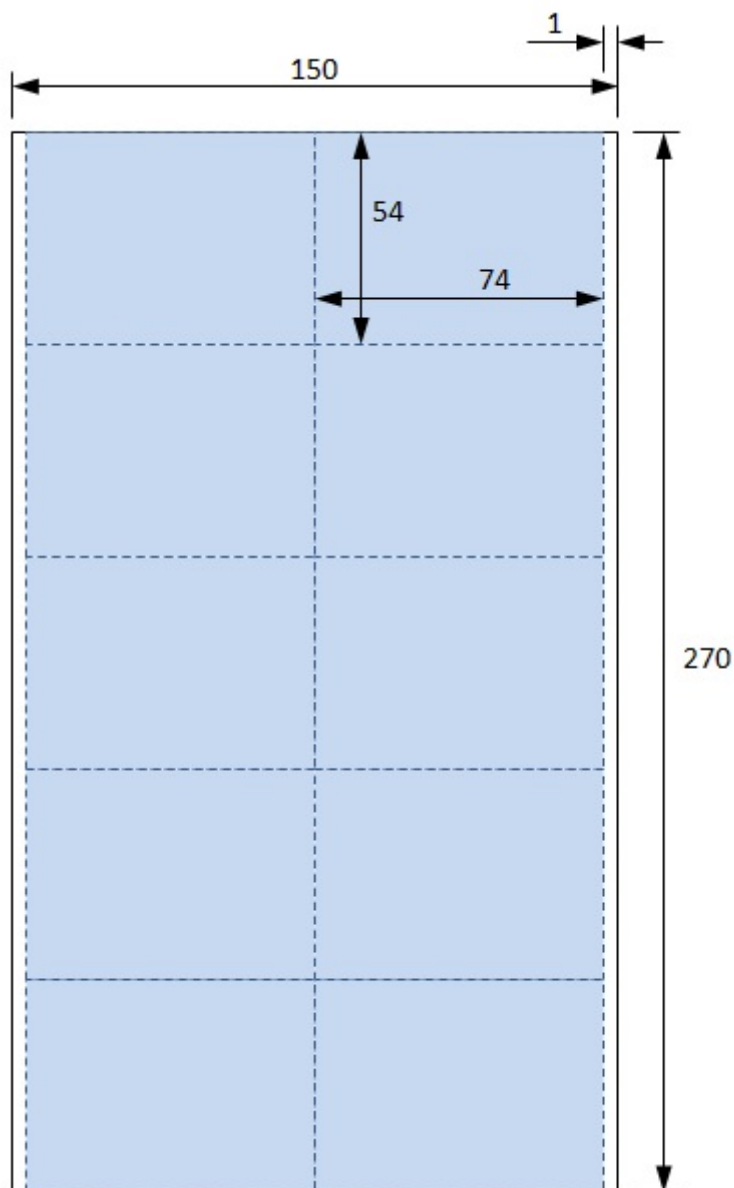
Akkor 10-szer lehet felrajzolni = 20 db törülőkendő jön ki egy terítéklapból, a hossza $10 \times 54 \text{ cm} = 540 \text{ cm} = 5 \text{ m } 40 \text{ cm}$, ez ráfér a szabásasztalra.

Mivel 200 db kell összesen, ezért 10 terítéklap szükséges a kiszabásához.

Jó megoldás, ha csak 10 db-ot rajzol fel egy terítéklapra, csak akkor több terítéklap szükséges, mely növeli vágási veszteséget is, viszont kevesebb a szabási munka ideje.

2. feladat

36. ábra. Lehetséges felfektetési rajzmegoldás

3. feladat

Igen, ki lehet szabni a kardkéses szabásgéppel, 10 terítéklapot, mivel az alapanyag tulajdonságánál fogva, vékony szövet, ezért nem lesz túl magas a terítékmagasság, és egyenes vonalakat kell kivágni.

IRODALOMJEGYZÉK

FELHASZNÁLT IRODALOM

www.konyhalap.hu

www.villarustica.hu

Fantázia és forma Mester Kiadó Kft.

AJÁNLOTT IRODALOM

EUROPA LEHRMITTEL – Ruhaipari szakismeretek; Magyar Divat Intézet – Göttinger kiadó 1998.

Klára, Molnárné Simon Éva, Zsédenyi Lászlóné Ruhaipari technológia tankönyv Műszaki könyvkiadó 1999.

MUNKANYAG

A(z) 1325-06 modul 004-es szakmai tankönyvi tartalomeleme felhasználható az alábbi szakképesítésekhez:

A szakképesítés OKJ azonosító száma:	A szakképesítés megnevezése
33 542 05 0100 21 02	Lakástextil-készítő
33 542 05 0010 33 01	Csecsemő- és gyermekruha-készítő
33 542 05 0010 33 02	Férfiszabó
33 542 05 0010 33 03	Női szabó

A szakmai tankönyvi tartalomelem feldolgozásához ajánlott óraszám:
10 óra

MUNKANYAG

MUNKANYAG

A kiadvány az Új Magyarország Fejlesztési Terv
TÁMOP 2.2.1 08/1-2008-0002 „A képzés minőségének és tartalmának
fejlesztése” keretében készült.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap
társfinanszírozásával valósul meg.

Kiadja a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet
1085 Budapest, Baross u. 52.

Telefon: (1) 210-1065, Fax: (1) 210-1063

Felelős kiadó:
Nagy László főigazgató